

Веловейський для «Газети Виборчей»: «Відкритий Діалог» на роздоріжжі

Голос на захист Фундації. «Відкритий Діалог» на роздоріжжі

Коли у Польщі верховенство права опинилося під питанням, а політична система почала розвиватися в бік однопартійного правління, під удар потрапила сама суть місії Фундації «Відкритий Діалог».

З Фундацією «Відкритий Діалог» я вперше зіткнувся у 2011 році на саміті ОБСЄ у Варшаві, де з допомогою депутатів ПО («Платформа Обивательська», тобто «Громадянська платформа» – прим. перекл.) та ПіСу (Право і Справедливість – прим. перекл.) вона захищала репресованих демократичних активістів та нафтовиків з [Жанаозена](#) (нафтодобувний регіон у Казахстані). Влада Казахстану обіцяла звільнити ув'язнених і дотрималися свого слова.

Фундація «Відкритий Діалог» була створена наприкінці 2009 року з ініціативи українки [Людмили Козловської](#), яку ще студенткою сформувала Помаранчева революція в Києві у 2004-2005 рр. До неї приєднався поляк [Бартош Крамек](#), і їх підтримала група молодих однодумців. Фінансову допомогу надав брат Людмили – Петро Козловський, підприємець з Криму (Україна), власник кількох компаній, що діють у сфері телекомунікацій, металургії, будівництва і торгівлі.

Метою Фундації було просування демократії, захист прав людини і верховенства права у пострадянських країнах – дуже актуальна проблема у зв'язку з частими порушеннями громадянських прав у політично авторитарних країнах цього регіону. Налагодилося тісне співробітництво з Радою Європи, Європейським Союзом та західними НУО, з польським парламентом і демократичними організаціями в пострадянських республіках.

Інтерпол зрозумів

Фундація також виступила на захист Мухтара Аблязова, колишнього міністра енергетики і політичного в'язня, котрий розійшовся у поглядах з Президентом Назарбаєвим. Він отримав політичний притулок у Великій Британії, а згодом на вимогу Казахстану за допомогою Інтерполу був ув'язнений на 3,5 роки у Франції. Дворічні зусилля Фундації (2013-2014 рр.), котрі проводилися разом з іншими європейськими організаціями переконали центральне бюро Інтерполу не виконувати без рішення суду держави, у якій перебував біженець, політично мотивованих запитів щодо активістів, яких переслідують у інших країнах. Аблязов здобув свободу.

Прийняття нових правил Інтерполом було нашим особливим успіхом. Я пишався ним, оскільки з 2013 року і до сьогодні я є членом Ради Фундації.

Брехлива інсинуація

У 2013-2015 рр. Фундація допомагала у боротьбі за демократичні зміни в Україні, підтримувала Майдан, а згодом – Донбас перед лицем сепаратистів, а також державні реформи в Україні.

Ми підтримали десятки українців, незаконно ув'язнених у російських тюрмах, допомогли їм у судових процесах та мобілізували європейські ЗМІ. Відома українська льотчиця Надія Савченко була звільнена, але значна кількість українців та кримських татар все ще перебувають у російських тюрмах, зокрема режисер та громадський діяч з Криму Олег Сенцов, засуджений у результаті несправедливого судового процесу до 20-річного терміну ув'язнення.

У період Майдану вкрай необхідним було надання захисних засобів, продуктів харчування та медикаментів. Після російської агресії на Донбасі Фундація отримала дозвіл на «торгівлю товарами стратегічного призначення», але лише у вузько визначеному діапазоні: захисними шоломами та бронежилетами. Цього року Фундація відійшла від цього «обороту» через брак кваліфікованого персоналу та засобів. Повідомлення Самуеля Перейри з TVP 1, що «завдяки польській контррозвідці Фундація отримала дозвіл на торгівлю зброєю з метою підривної діяльності в Польщі» – абсурдна та брехлива інсинуація. Однак шаленство триває. Згідно з наявною інформацією, 03.08.2017 міністр Мацеревич заявив, «не оцінюючи благородних намірів, надання Фундації ліцензії на торгівлю зброєю було помилкою». Ні дозволів, ні жодних можливостей торгівлі зброєю не було, але нашими бронежилетами як на Майдані, так і на Донбасі, а також одягом та медикаментами скористувалися тисячі людей, серед яких – польські депутати та журналісти.

Фінанси в порядку

Діяльність Фундації була можливою завдяки допомозі кількох українських підприємців, головним чином Петра Козловського, який покрив у 2013 році понад половину бюджету. Через рік – вже тільки 20%, тому що після окупації Криму Росією він втратив свій бізнес та емігрував до США. Однак ми отримали підтримку від декількох інших підприємців, а також від НУО та західних організацій. Особливо цінною була допомога від компанії Google, що надала нам інтернет-рекламу, що значною мірою допомогло надати розголосу проблемі Інтерполу та допомогти для України. Також нас виручали грошові збори на підтримку України. Окрім того проводилося навчання, пов'язане з реформами в Україні, культурні заходи та допомога біженцям.

Фінанси Фундації були розглянуті податковими органами минулого року, з торгівля захисними засобами – Міністерством внутрішніх справ та адміністрації у грудні, і вони не виявили порушень.

Два звернення

Коли у Польщі конституція та верховенство права опинилися під питанням, а політична система почала розвиватися в бік однопартійного правління, під удар потрапила сама суть місії Фундації «Відкритий Діалог».

Власне звідси і рішуча та відчайдушна заява Бартоша Крамека від імені Фундації, який

підкреслив, що при боротьбі з проблемами пострадянських країн не можна залишатися осторонь замаху на верховенство права і демократії у Польщі та перед спробами поставити під сумнів приналежність до ліберальної західної демократії, що забезпечує членство в ЄС та НАТО. Крамек – попереджуючи, що він не є антидержавним радикалом – закликає присікти замах на верховенство закону, а також використати певний досвід «української Революції гідності».

16 пунктів програми на захист демократії, визначені гаслом «Нехай держава зупиниться: вимкнімо владу!», передбачає захист конституції судами, судовими протестами, страйками вчителів, а також утриманням він сплати податків. Недивно, що урядові ЗМІ підняли шум, що Фондація «погрожує Польщі Майданом».

Показово, що одразу після того, як Президент Дуда наклав вето на два судових законопроекти, Бартош Крамек опублікував наступну заяву з 7 пунктів, у якій він пише про надію на порозуміння і вирішення конфлікту, посиляючись на польський і український досвід діалогу й компромісу. Але так само наполегливо він захищає конституцію, незалежні суди і громадянське суспільство. Він закликає до соціальної активності і вимагає, щоб обережність не переходила у прокрастинацію, а безкомпромісність не призводила до насильства.

Він також висловлює вдячність депутатам ПіСу, з якими Фондація співпрацювала в Україні, Росії та Казахстані (А. Ліпінському, М. Гошевській, Т. Возняку, К. Мацієвському, С. П'єнці, П. Пизику, М. Дворчику), за їхню допомогу і співробітництво незалежно від приналежності, особливо у питаннях допомоги політичним біженцям. Він підкреслює відповідальність більшості парламентаріїв ПіСу за врегулювання конфлікту щодо судового питання.

Загроза

Звернення лідера Фондації із закликом до компромісу і захисту демократичної держави пов'язано, зокрема, з найважливішими дилемами Європи. Конфлікт Євросоюзу з польським урядом, що чинить протиправні зміни у державному ладі і перебуває в опозиції до ЄС, послаблює Європу, і, насамперед, Польщу, оскільки це ставить в умови ізоляції і спричиняє серйозні економічні витрати.

Існує і третій аспект справи. Відхід Польщі від європейських принципів означає зміцнення путінського режиму в пострадянських державах (за винятком країн Балтії). Це також підриває надію на те, що наступні пострадянські країни зможуть приєднатися до ЄС або тісно співпрацювати з ним. І це, безсумнівно, є суттєвою загрозою авторитету та ефективності діяльності Фондації «Відкритий Діалог», яка повинна служити великому завданню європеїзації пострадянського простору.

***

[Анджей Веловейський](#) – колишній активіст «Солідарності», колишній член парламенту, член Ради Фондації «Відкритий Діалог»

Джерело: [Gazeta Wyborcza](#)

Прочитати також:

- [Krytyka Polityczna: Фондація «Відкритий Діалог» під прицілом проурядових ЗМІ](#)
- [Onet аналізує звіт Марціна Рея щодо Фондації «Відкритий Діалог»](#)

- Бартош Крамек для радіо Zet: «Ліцензія на торгівлю зброєю – це те, чого ми ніколи не приховували»
- TVN24 про атаку на Фундацію «Відкритий Діалог»: «Ми вже звикли до телефонного прослуховування»
- Портал «Віртуальна Польща» про цькування Фундації «Відкритий Діалог» з боку ЗМІ і уряду
- Gazeta.pl про маніпуляції Польського телебачення щодо діяльності Фундації «Відкритий Діалог»
- Марчін Свенцицький: «Повідомлення про Фундацію «Відкритий Діалог» абсолютно не відповідають дійсності»
- Фундація «Відкритий Діалог» в програмі «Зараз Я!»: Ми відчуваємо тиск. Це – порушення прав людини
- Крамек в програмі «Drużna na Temat»: Ми повинні захищатися від знищення недержавних організацій
- NaTemat спростували теорію змови щодо Фундації «Відкритий Діалог» і допомогу компанії Google польській опозиції
- Людмила Козловська для Newsweek: Мовчання було б лицемірством

Подивитися також:

1. Заява Фундації «Відкритий Діалог» від 21.07.2017 щодо руйнування верховенства права в Польщі
2. [Заява Фундації «Відкритий Діалог» від 23.07.2017 \(PL\)](#)
3. Заява щодо рішення Президента Республіки Польща від 24.07.2017 про судову реформу
4. Заява Фундації «Відкритий Діалог» від 31.07.2017 (Фінансування і донори, або Кілька слів про «соросів»)